

Денікінський режим в Україні та його крах

План уроку

- ▶ Денікінський режим в Україні. Білий терор
- ▶ Реставраторська політика Антона Денікіна в економіці
- ▶ Боротьба в денікінському тилу
- ▶ Махновці
- ▶ Контрнаступ більшовицьких військ і крах денікінщини

Денікінський режим в Україні. Білий терор

Денікінський окупаційний режим в Україні

- Невизнання УНР; розподіл території України на області (Харківську, Київську, Новоросійську), очолювані російськими генералами з необмеженими повноваженнями.
- Створення спеціальних каральних загонів для повернення землі та майна поміщикам; сплата селянами великих контрибуцій (якщо земля вже була засіяна, селянин мав віддати значну частину врожаю поміщику і також сплатити податок на армію).
- Поновлення приватної власності та її недоторканності, повернення націоналізованих підприємств власникам.
- Національне гноблення (державна мова — російська; закриття українських шкіл та видань; припинення роботи Академії наук України тощо).
- Скасування 8-годинного робочого дня.
- Розпалювання національної ворожнечі (єврейські погроми).
- Відновлення вільної торгівлі.
- «Білий» терор

**НАСТУП БІЛОГВАРДІЙЦІВ В УКРАЇНІ.
КОНТРНАСТУП ОБ'ЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ
ТА ЇХНЯ ПОРАЗКА (липень – жовтень 1919 р.)**

- Кордони Української Народної Республіки
- Території, контрольовані білогвардійськими військами генерала А.Денікіна на початок липня 1919 р.
- Території, на яку поширювалася влада Директорії УНР у липні 1919 р.
- Наступ об'єднаних українських армій у липні – серпні 1919 р.
- ← Наступ білогвардійських військ у липні – жовтні 1919 р.
- Межа територій, контрольованих Директорією УНР на 30 серпня 1919 р.
- ↔ Одночасний вступ до Києва українських і білогвардійських військ 30 серпня 1919 р.
- Вихід з оточення і похід на північ частин радянської Дванадцятої армії (23 серпня – 18 вересня 1919 р.)
- Межа просування денікінських військ на середину жовтня 1919 р.
- Територія, контрольована українськими військами на середину жовтня 1919 р.

★ Найбільші повстання проти денікінського режиму в Україні

Район дій загону Н.Махна

Денікінці захищали перш за все інтереси російських поміщиків і підприємців, які добивалися реставрації імперських порядків. Про загальний напрямок їх політики свідчило рішення про повернення до старого, юліанського календарного стилю.

Українські газети і журнали закривалися, книжки вилучалися з книгарень і бібліотек, упроваджувалася цензура. Було видано наказ про зняття портретів Т. Шевченка в установах. Його бюст у Києві група чорносотенців скинула з п'єдесталу та розбила. При денікінцях фактично припинила діяльність Українська академія наук, на її утримання не виділялися кошти, а приміщення було забрано.

В Україні при денікінцях було влаштовано 400 єврейських погромів, жертвами яких стали сотні людей.

Денікінці встановили в Україні режим терористичної диктатури. Правда, вони не оголошували терору, як це робили більшовики. Поява денікінців в тому чи іншому місті або селі супроводжувалася масовими стратами.

Антон Іванович Денікін

Полковник А. И. Деникин в 1906 г.

Реставраторська політика Антон Денікіна в економіці

Аграрна політика

Відновлення поміщицького землеволодіння. Земля поверталась за допомогою каральних команд у маєтки, поміщики примушували селян віддавати майно і реманент, виплачувати великі контрибуції

Розуміючи що аграрне питання все ж треба вирішити, білогвардійці планували в майбутньому наділити селян землею за викуп. Але при цьому більшість землі все одно мала належати поміщикам.

Серед білогвардійських генералів ширилися думки що земельне питання потрібно вирішити саме зараз, і тоді отримавши підтримку селян білогвардійці знову дійдуть до Москви. Але ці ідеї не набули широкої підтримки серед генералітету.

Промисловість

Було скасовано 8-годинний робочий день та збільшено норми виробітку.

Нормалізувати економічне життя не вдалося. Зростало безробіття. У перший місяць денікінщини в Києві було зареєстровано 40 тис. чол. безробітних. Стільки ж було й в Одесі.

Боротьба в денікінському тилу

Реакційна шовіністська політика денікінців викликала хвилю обурення найширших мас населення України. Навіть ті, хто вітав прихід денікінців в Київ, стали в опозицію.

У містах формувалося антиденікінське підпілля. Дуже швидко змінилися настрої й на селі. Ті, хто ще вчора виступав проти «продрозкладки» й інших заходів «воєнного комунізму», вже сьогодні вступав в партизанські загони для боротьби з білогвардійцями.

Причини масових селянських виступів проти білогвардійців

```
graph TD; A[Причини масових селянських виступів проти білогвардійців] --> B[Реквізиції продовольства та майна селян на користь добровольчої армії]; A --> C[Спроби мобілізації селян в добровольчу армію]; A --> D[Повернення землі поміщикам];
```

Реквізиції
продовольства та
майна селян на
користь
добровольчої армії

Спроби мобілізації
селян в добровольчу
армію

Повернення землі
поміщикам

Серед повстань селян слід відмітити повстання на Миколаївщині, що відбулося у вересні 1919 року, у великому селі Баштанка.

Повстанці вигнали всіх денікінських урядовців та оголосили про створення Баштанної республіки

Прапор Баштанної республіки

Столиця	Полтавка
Форма правління	Соціалістична республіка
Голова	Микола Прядко
Історичний період	Міжвоєнний період
- Засновано	16 вересня 1919
- Ліквідовано	18 листопада 1919

Махновці

За тиждень махновці пройшли 350 верст і з ходу захопили Кривий Ріг, Олександрівськ та Нікополь. Подібної мобільності в роки Громадянської війни не досягла жодна з армій.

Наприкінці жовтня під контролем махновців були великі райони Півдня, в т.ч. Бердянськ, Перекоп, Каховка.

У розпорядженні Нестора Махна було чотири корпуси, зведені в армію, яка дістала назву Революційно-повстанська армія України (махновська). Загальна кількість махновців, за приблизними оцінками сягала 30 тис. чоловік.

Для боротьби з Н. Махно Антон Денікін кинув свої кращі сили в т.ч. весь кінний корпус генерала Шкуро.

29 жовтня 1919 року махновці вибили денікінців з Катеринослава, який і утримували до початку грудня 1919 року.

Внутрішня політика Н. Махно

Земля передавалася селянам, фабрики і заводи робітникам.

Для регулювання господарської, культурної, санітарно-медичної та інших галузей суспільного життя утворювалися Вільні Ради.

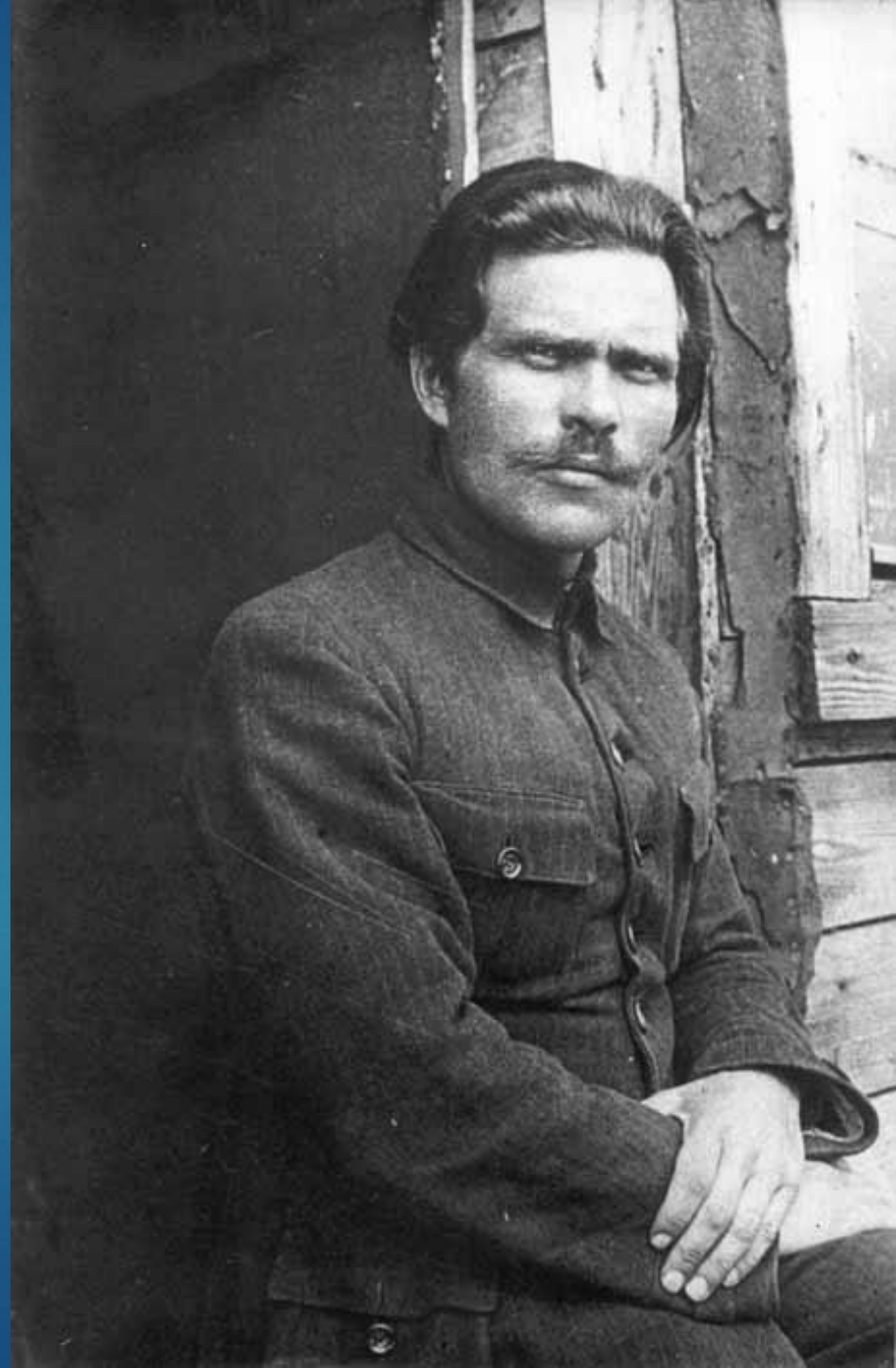
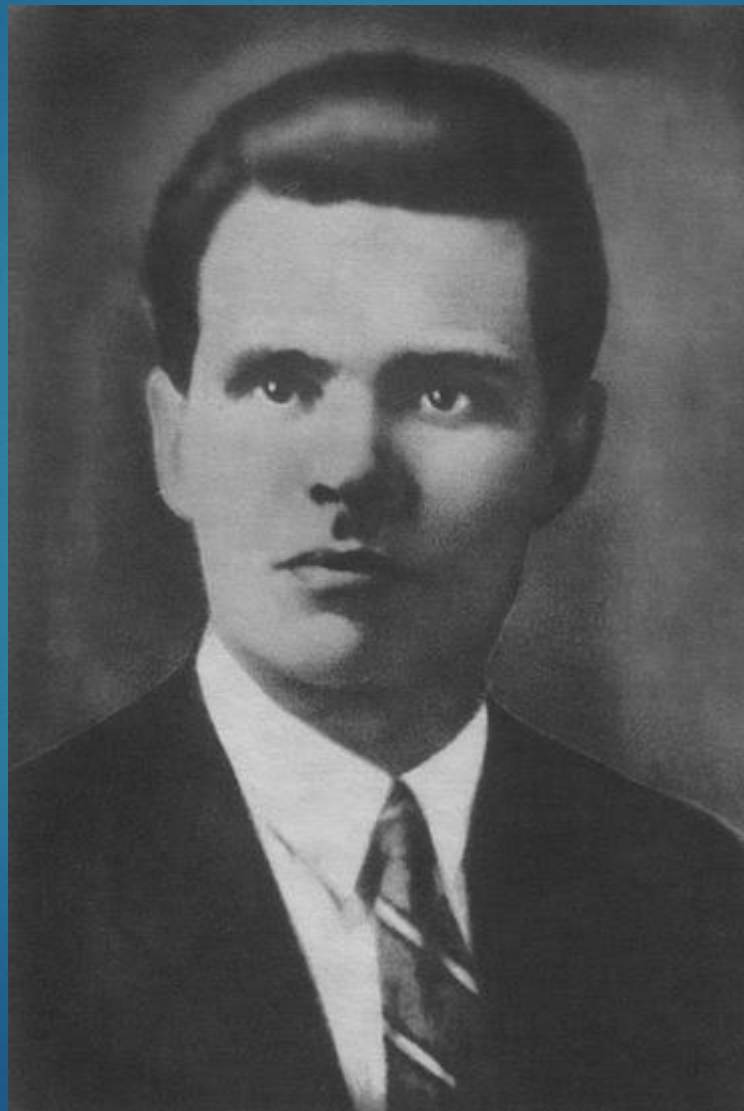
Ця політика дістала назву Анархо-комунізм – ідеал суспільного устрою махновців.

Своєю впертою боротьбою в білогвардійському тилу повстанська армія Н. Махна сприяла швидкій перемозі більшовиків над денікінською армією.

Нестор Іванович Махно (1888-1934)

1919 р.

Контрнаступ більшовицьких військ і крах денікінщини

Кінний корпус Примакова і Латиська стрілецька дивізія 12 грудня вибили денікінців з Харкова, зумовивши падіння Донбасу

16 грудня денікінці залишили Київ.

На початку січня 1920 року Червона армія повністю зайняла Донбас

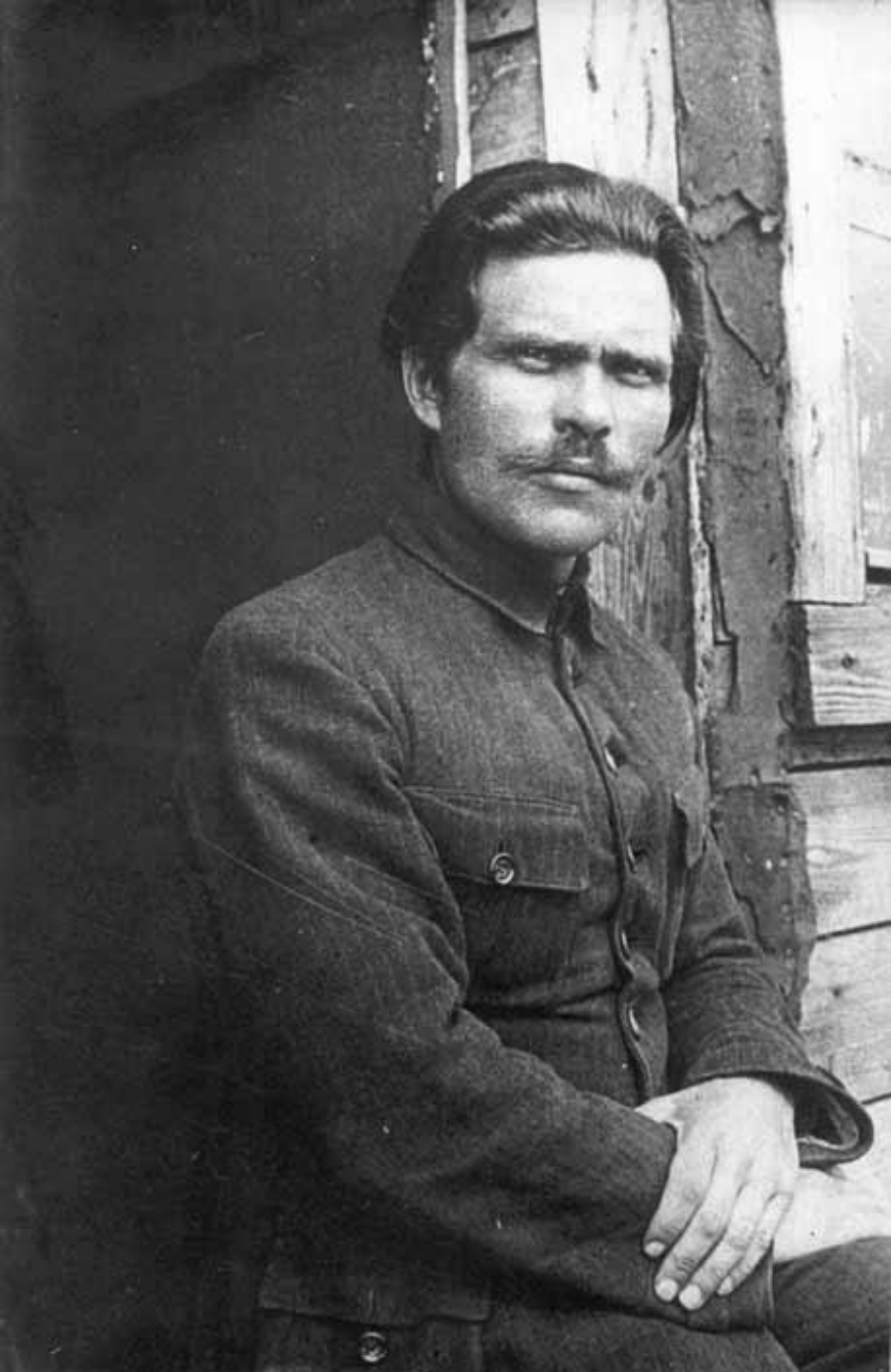
У січні-лютому 1920 року розгорнулися бої за Правобережну Україну. У перші дні лютого радянські війська ввійшли в Миколаїв та Херсон, а потім в Одесу.

Україна була очищена від денікінців. Наприкінці березня 1920 року склав зброю останній оплот білогвардійців – Новоросійськ.

Лише Крим перебував під контролем білогвардійців.

Підсумки

Хто це? Що ви про
нього знаєте?

Дякую за увагу